

IRKA
A Képzőművészeti Magyar Pedagógusok Egyesületének
XXII. évfolyam, 2015/2. szám

Főszerkesztő: Eszti Margareta. Szerkesztő: Gabóda Éva
Grafika: Kulcs Ágnes. Tördelőszerkesztő: Fábrián Zoltán
Szerkesztőbizottság: Orosz Ilkó (elnök), Kulcs Ágnes, Eszti Margareta
Laprendelvény száma: 3T N° 63.

Készült a Kálvín Nyomdában, 90202 Beregszász, Kossuth tér 4.
Rend. sz: 16/2015 Peldányyszám: 5000.
Megjelent a

BETHLEN GÁBOR
Alap
támogatásával.

Levelezési cím: c/o KMP SZ, 90202 Beregszász, Olga Kobilyanská u. 17.
FORGALOMBA KERÜL A KMP SZ TERJESZTÉSÉBEN

ІРКА
Дитячий журнал Закарпатського уторського педагогічного товариства.
XXII рік видання, 2015/2

Головний редактор: Ешті Маргарета. Редактор: Габода Єва
Графіка: Кулч Агнес. Вєстка: Фабіан Золтан
Комісія по редакції: Орос Ількó (голова), Кулч Агнес, Ешті Маргарета
Рєсєрєшєніє свєдєніє: 3Т N° 63.

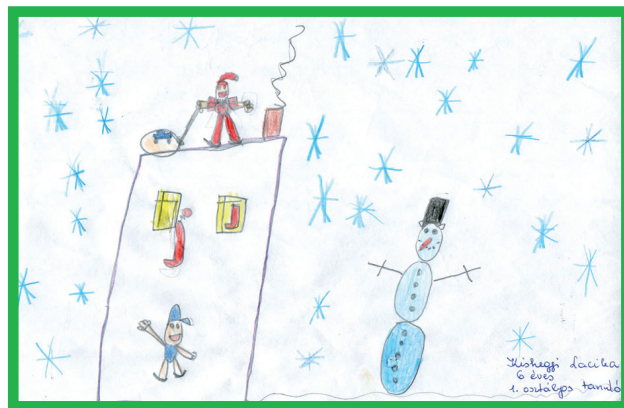
Виготовлено П.П. Лан Члєдє, 90202 м. Берєгово, вул. Кóшуєтє, 4.
Зам.: 16/2015 Тираж: 5000.

Поштова адресє Ешті Маргарета, Берєгово, вул. Олєга Кóбєлєнєкóї, 17.
Розповєдєдуєтьєся Зєкарпатським
уторським педагогічним товариством

Volgina Anna Mária, 2. osztály, Jánosi

Kishegyi László, 6 éves

Rác István, 3. osztály, Jánosi

Lukovics Daniella, 3. osztály, Jánosi

Mihók Szintia, 3. osztály, Jánosi

Tóth Roland, 6. osztály, Balázsér

Ruzinka Sándor, 6. osztály, Jánosi

Csapó Orsolya, 3. osztály, Jánosi

Kedves Olvasó!

Ha továbblapozol, magad is látni fogod, hogy néhány tekintetben megújult az *Irka*. A tavalyi első lapszámban azt ígértem nektek, hogy ragaszkodni fogok azokhoz a célokhoz, feladatokhoz, amelyek az *Irka* mindig is szolgált. A legutóbbi lapszámban pedig új ismereteket és érdekességeket, új külsőt és formát ígértem. Nos, a két dolognak most sikerült találkoznia, s remélem, hogy ezzel mindannyiótok számára szebb, értékesebb, érdekesebb, szeretnivalóbb lesz az az *Irka*, amelyet gyermekként szüleitek is lapozgattak.

Ha kérdésed, észrevételed, ötleted van, ragadj tollat, papírt, írd meg nekünk, s biztasd erre társaidat is!

Izgalmas böngészést kívánok nektek a megújult *Irka* oldalaihoz.

Szeretettel üdvözl benneteket:

*Espán Margaréta,
az Irka főszerkesztője*

Szalai Borbála

AJÁNLÁS

Megnyílt az új mesevásár minálunk...
Mevételre sok-sok mesét kínálunk.
Ott állnak mind a vásári polcokon, válogatni itt van a jó alkalom...
S hogy rátalálj kedvencedre – ajánlom –, olvasd végig mindegyiket, barátom!

Bahus Denissza, Jánosi

Markó Kamilla, 2. osztály, Jánosi

Sírokai János, 1. osztály, Jánosi

Végső Veronika, 3. osztály, Csap

Zelk Zoltán

HÉT NAP

A világ végén is túl három lépéssel, de az is lehet, hogy négyel, volt egy rét. Ezen a réten toronymagas fűszálak nőttek, olyan selymes, puha fűszálak, hogy nem csoda, ha a Nap is ide tért éjszakai nyugovóra, itt aludtak nappal a Hold és a csillagok. Itt lakott a hét világlusta is: Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombat. Itt heverték a toronymagas fűben, még csak játszózni se akartak a vidám csillagokkal, hiába hívták őket.

Ezért aztán egyik este a Nap magával hívta régi barátját, a Szelet. Elmondta neki, milyen hét világlustája koptatja itt a fűvet. Ő már nem tud mit csinálni velük, talán a Szél kitalál valami okosat.

– Előbb alszom egyet – felelte a Szél –, mert kilenc hegyen, hatvanhat erdőn és kilencvenkilenc folyón repültem ma keresztül, s bizony elfáradtam egy kicsit. – Ezzel aztán betakarózott a toronymagas fűbe, és elaludt.

Hajnalban a Szél már talpon volt. Egyenest a hét lusta felé tartott, s akkorát fújt az egyikre, Hétfőre, hogy az menten repülni kezdett. Repült, repült, meg sem tudott állni másnap hajnalig, akkor aztán holtra fáradtan visszarepült a rétre.

Nosza, rögtön körülfogták testvérei, és kérdegették, hol, merre járt, hol mit látott. Nem is győzték hallgatni, annyit beszélt Hétfő:

– Hej, ezt se hittem volna, kedves testvéreim, mi minden látnivaló van a nagyvilágban! Tenger, erdők, hegyek, városok, falvak! S mennyi ember! Több, mint ahány fűszál van ezen a réten!

– Hát ezt már én is látni akarom! – kiáltotta Kedd, s azonnal nekiindult a világnak.

Alig várták a testvérei, hogy újból hajnal legyen, s visszajöjjön. Mikor aztán visszaérkezett, ő is olyan csodálatos dolgokról mesélt, hogy most már Szerda is rászánta magát az útra. Már éppen indulni akart, mikor Kedd utána kiáltott:

– Vigyél valamit az embereknek, mert folyton így sóhajtoztak felém: „Megint egy nap, és nem hozott semmit.”

Törte a fejét Szerda, hogy mit vigyen az embereknek, de nemsokára elhatározta, hogy visz nekik egy jó, kiadós esőt. Telerakta a batyuját kövér felhőkkel, s olyan eső szakadt másnap a földekre és a kertekre,

hogy az emberek nem győztek hálálkodni, mert bizony már nagyon nagy szükség volt az esőre. Boldog is volt Szerda, s hazajövet el is hengegett testvéreinek, hogy minden ember őt dicsérte.

Csütörtök se hagyta magát. Ha ennyire szeretik az emberek az esőt, hát majd ő is visz nekik, de kétszer annyit, mint öccse, Szerda.

Na hiszen lógott is az orra, mikor másnap hajnalban visszatért! Elpanaszolta, hogy minden ember szidta őt, hogy: „Brr, de csúf Csütörtök! Már megint esik az eső!”

– Hát akkor én napsugarat viszek – határozta el Péntek, s nem is bánta meg, mert országSZerte így beszéltek az emberek: „De szép napsugaras idő van ma!”

Aztán Szombat, majd Vasárnap következett. S azóta is, mióta világ a világ, mindig szép sorjában útra kelnek a napok. Utána pedig kipihenik magukat a toronymagas, selyempuha fűben.

Fecske Csaba

JÓ LESZEK!

Ezentúl jó leszek,
állíthatom,
reggeltől estig,
tetőtől talpig
csuda jó leszek!

A füleimet ezentúl
mindig megmosom,
rendbe rakom a ruhám,
tiszták lesznek a körmeim,
köszönök szépen mindenkinek,
azt teszem csak,
ami szép és jó, ha már jó leszek,
és ezután az leszek!
Nem verekszem,
nem húzom meg a lányok haját,
semmit sem teszek,
amit nem szabad,
a legeslegjobb gyerek én leszek,
ha majd nagy leszek,
mert ezt a sok jószágot
észben tartani azért
nem tudja egy ilyen kisgyerek!

Mentovics Éva

**SZÍNES
KAVALKÁD**

Színes festék, tarka tinta
képet fest a rajzpapírra.
Szorgalmas kis gyerekek
pingálják a festményeket.

Kék tinta van az irkámba',
rózsaszín a babám lába.
Sötétbarna a fák törzse,
piros masnit hord az Örzse.

K. László Szilvia

**FELHŐ-
PÁSZTOR**

Felhőpásztor felhőnyáját
terelgeti szépen,
fidres-fodros felhőbirkák
ballagnak az égen.
Szél a pásztor, és a felhők
szót fogadnak neki,
arra mennek, mendegélnek,
merre ő tereli.
Kis Szellőcske azt figyel,
mit csinál az apja,
néha-néha segít neki,
amikor az hagyja.

Úgy látod, a felhőbirkák
egy helyben topognak?
Tudhatod, a kicsi Szellő
épp most gyakorolhat.

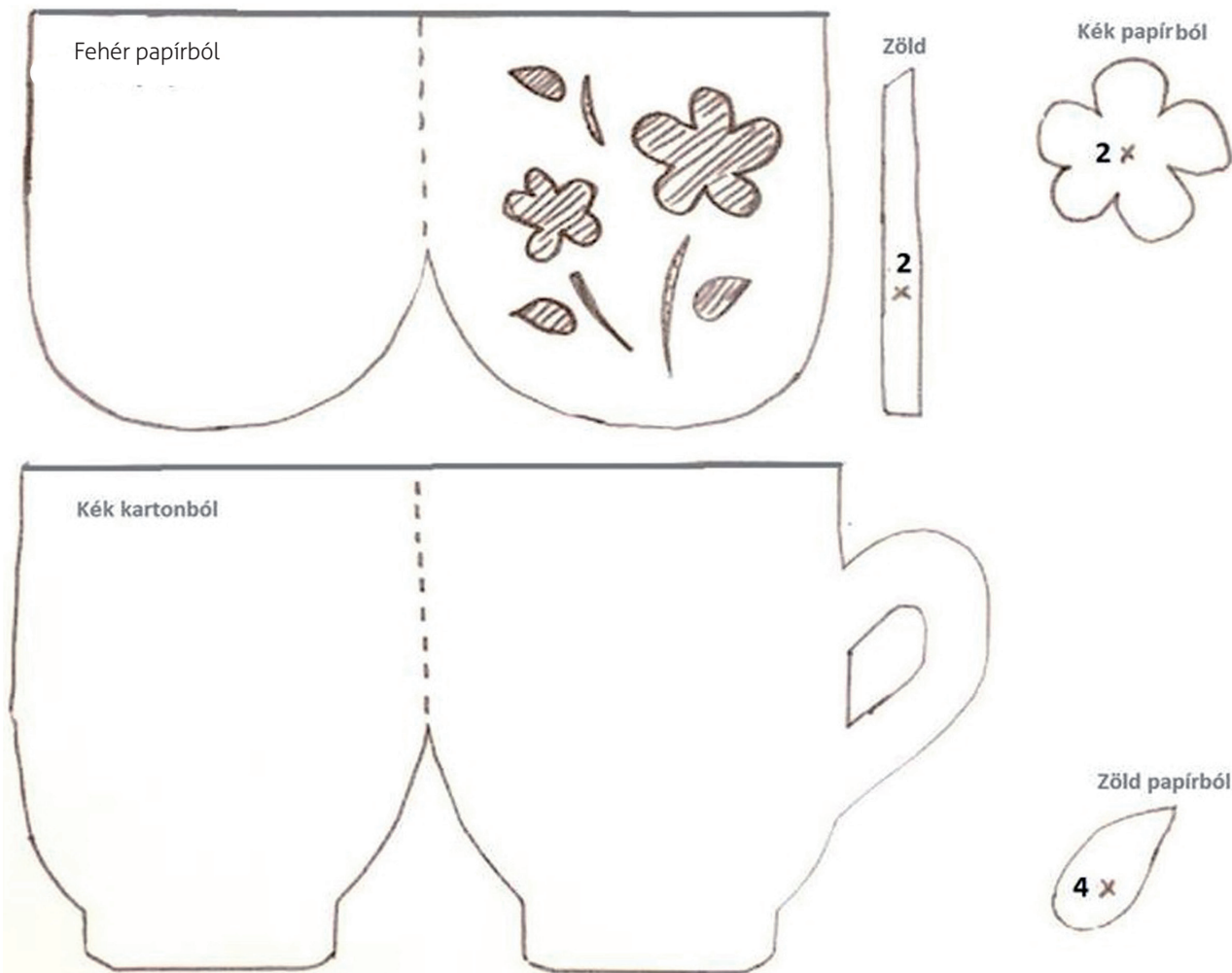

ANYÁK NAPI KÉPESLAP

Hozzávalók: kék, mindkét oldalán színes karton, fehér rajzpapír, ceruza, olló, ragasztó, keskeny szelvémszalag, sablon, szülők vagy óvónéni segítsége.

Elkészítés: A sablont kivágjuk, és átmásoljuk a jelölt papírlapokra. A fehér papírlapból készült felületen kivágjuk a virágformákat, itt üreges marad a felület. Ráragasztjuk a kék bögre-formára. Belül a két szál virágot egymásra ragasztjuk, a leveleket és a szalagot szintén ráragasztjuk. További ötletek is láthatók a fényképen!

„VIRÁGOS” KÉPESLAP

Hozzávalók: kartonpapír, különböző színes gombok, filctoll, szalag, ragasztó.

Elkészítés: egy kettéhajtott színes vagy fehér, képeslap formájú karton előoldalára különböző gombokat ragasztunk fel kör alakban, lejjebb egy kész masnit erősítünk a lapra. A gombvirágoknak szarát rajzolunk, és már készen is van az egyedi, kevés kellemet igénylő, különleges üdvözlőlap! Jó munkát!

JOBBRA NÉZNEK, BALRA NÉZNEK

A képen a kiskacsák, kiscsibék, lepkék ide-oda forognak. Színezd pirosra azokat, amelyek jobbra néznek, kékre, amelyek balra!

Április 11-én emlékeztünk József Attila születésnapjára, s méltattuk a magyar költészet napját. Habár ő elsősorban költőként ismert és kedvelt, az *Irka* egy kedves történettel (is) emlékezik meg róla.

József Attila CSOSZOGI, AZ ÖREG SUSZTER

(Részletek)

Csoszoghihoz, az öreg suszterhez ezúttal egy gyerek állított be, egy gyerkőc, piszkos-szalmaszínű haján hátracsapott sapkában, amelynek hátul úgy lógott ki a bélése, mint ami tömzsi, fekete nyelvet ölt a világra. [...] Kis kabátját nagy emberre szabták, nem kisgyerekre, de nagy ember nemigen hordhatja ekkora foltokkal a könyökén, pláne, ha a varrás mellett már megint feslik a szövete. A kabát alatt lógott a nadrág, gondolkodásra készítő üleppel, szára vége pedig ott harangozott tenyérnyire a boka fölött. És a cipő. Igen, a cipő. Azt már javítani hozta a gyerek.

– Jó napot! – mondta, amikor belépett. Olyan hangon szólt, mintha még nem döntött volna egészen, hogy nagyon bátor legyen-e, vagy nagyon félénk. Csoszogi, az öreg suszter, csak a szemével nézett oda, meg se mozdította a fejét.

– Mit akarsz? – morogta, mint aki nem akar egészen goromba lenni.

– A mama küldött, hogy tessék kijavítani a cipőmet – felelte a gyerek. – A mama mondta, hogy egy foltot kell rátenni és akkor tart még.

– Hol a cipő?

– A lábamon – hangzott a világ legtermészetesebb hangján. [...]

– Talán a lábadhoz varrjam a foltot?

– Nem, nem, mindjárt levetem – lélegzett fel a gyerek. Azzal úgy, állva, minden fűződködés nélkül, lerántotta egymás után a cipőt. Nagy tisztelettel akarta átnyújtani, tehát alig fogta, és kétszer lepottyantotta. Végül Csoszogi kirántotta a kezéből. De adta is vissza.

– Ezen a cipőn nincs mit javítani.

– Tessék?

– Ezen a cipőn nem lehet segíteni!

– De a mama mondta, csak egy foltot kell rátenni. A mama mondta.

– Nem lehet. Nem állja a varrást. Kérge sincs.

A gyerek vádló, könyörgő, reménytelen hangon megszólalt:

– De így nem lehet benne járni!

– Ne járjon a szád! – dühöngte Csoszogi. – Nincs olyan rossz cipő, amiben ne lehetne járni. Amelyikben nem lehet járni, az már olyan rossz, hogy azt csináltatni se lehet.

A gyerek halkán, kétségbeesetten mondta:

– De a mama küldött, amikor elment a moziba, hogy hozzam el a Csoszogi bácsihoz, majd meg tessék csinálni. Ideadta a pénzt is mindjárt.

Csoszogi erre kemény és hajthatatlan lett.

– Úgy, amikor a moziba ment, mondta az anyád, hogy hozd a Csoszogi bácsihoz! Hát mondd meg az anyádnak, azt üzeni a Csoszogi bácsi, vigye a cipődet a moziba, majd ott megcsinálják!

A gyerek erre, ha lehet, még jobban megijedt, szinte siránkozni kezdett.

– Nem a moziba ment a mama, hanem az Újpesti moziba takarítani!

Csoszogi hallgatagon tett-vett, dolgozott. Közben fél szemével oda-odapillantott az elkeseredetten helytálló, meg sem mukkanó gyerekekre. Aztán mégiscsak megszólalt, mintha csak társalogni akarna.

– Te vagy annak a Vanicseknének a fia?

– Én.

Megint hallgattak. Csoszogi összeráncolt szemmel, látszólag nagy gondban bórszalagot kezdett vékonygatni.

– Neked van öcséd is?

– Van. Meg egy húgom is.

– Az öcséd is olyan csirkefogó, mint te, mi?

A gyerek nem tudott mit válaszolni. Megint hallgattak. Végre Csoszogi rezzengette meg a gyereket.

– Hol van az a cipő? – kérdezte, mintha csak most hallana róla először, és lerakta az öléből a kaptafára szegezett felsőrészt.

Nézte, forgatta, nyomogatta, miközben – már csak a gyerek kedvéért is – csóválgatta a fejét. Aztán se szó, se beszéd, hozzálátott. Óriási darab foltokat rakott az oldalára meg a talpára, különböző elhasznált bőrből. A gyerek közben hallgatagon letelepedett az egyik kis székecskére. Végre, vagy másfél óra múltán ismét lábbelinek lehetett használni a mesterművet.

– Nesze, itt van.

A fiú örülve a cipőnek, de a rendkívüli foltoktól meglepetten rebegte:

– Köszönöm! Mit kell fizetni?

Csoszogi hallgatott. A gyermek második kérdésére odadörmögött:

– Húsz fillér.

– Tessék, Csoszogi bácsi!

Egy ötvenfilléres lapult Csoszogi kemény, szikkadt markában. Csoszogi megnézte, elővette az asztalka fiából ragadós pénztárcáját, beleejtette, majd darabonként olvasva, lassan gondolkozva, gondosan kiszedett nyolcvan fillért és az ujjai közt oszlopba gyűjtve, belenyomta a gyermek kinyújtott tenyerébe.

– Itt van vissza.

A gyermek számolni kezdett. Elpirult, látszott, hogy küszködik magával. Nyújtotta a számolást, ő

maga úgy érezte, hogy egy örökkévalóság óta számol. Végül nagyon kevéssé természetes hangon megszólalt:

– Csoszogi bácsi, többet tetszett visszaadni.

– Nem adtam én.

– Én nem tudom, Csoszogi bácsi. Én ötvenfillérest adtam, a Csoszogi bácsi meg pengősből adott vissza.

Csoszogi, az öreg suszter rátámadt a szegény gyerekekre. Egyre feljebb vitte a hangját, míg végül mintha egészen dühbe gurult volna.

– Ötvenfillérest adtál, én meg pengősből adtam vissza? Annyira a csirkefogáson jár az eszed, hogy azt sem tudod, mit adsz ki a kezedből? Hát azt hiszed, hogy csak úgy lopja az a szerencsétlen anyád a pengősöket? Megszakadhat, te meg így herdálsz el a keresetét! Semmirevaló kölyök! Fogod mindjárt a pénzt, te csibész! Széthasítlak, ha meghallom, hogy az anyádat is be akarod csapni, ha neki is csak ötven fillérből adsz vissza! Minden falat kenyérért kár, amit beléd tömnek, te málé! Nem méssz mindjárt!?

A gyerek megriadt, kihátrált és becsapta maga mögött az ajtót. De Csoszogi, az öreg suszter, még sokáig morgott magában, a fonalat is elszakította, mintha valóban nagyon haragudna.

József Attila

PERC

Dalol a madársereg,
Hogy az erdő zeng belé,
Maszatos parasztgyerek
Inal a folyó felé.

A Nap is süt melegen,
Tüzesíti a leget,
Nem is látni az egen
Pici keskeny felleget.

A parasztgyerek hevül,
A folyóparton ledül,
Homokon gurul tovább,

Kavicsot fog, jó lapost,
A folyóba dobja most
S füttyörészve áll odább.

Zelk Zoltán

BÁRÁNYOK

Terelgeti a Szél-pásztor
báránnyelű-nyáját,
füttyel hívja, hívogatja
kis Szellő kutyáját.

Égi mezőn mendegélnek,
hegyek fölött járnak,
éjszaka, a csillagok közt,
fény-akolban hálnak.

Falu szélén, erdő mellett
báránnyok legelnek,
napsütötte, harmat-ázott
friss füvecskét esznek.

Vígan vannak, örülnek a
fűnővesztő nyárnak,
s fel-felbégetnek az ég
felhő-barikáknak.

Benedek Elek

**MARISKA
BUJDOSIK**

Bujdosik Mariska, Isten tudja, merre,
Talán napnyugatra, talán napkeletre.
Akármerre indul, szerencse kísérje,
Szegény kis bujdosót baj sehol se érje.

Bujdosik Mariska, indulásra készen,
Batyú a karjában, esernyő kezében.
Hullhat már jégeső, nem lesz bántódása,
Az esernyő alatt leszen jó szállása.

Bujdosik Mariska, bujdosik messzire,
Túl a tengereken, a világ végére...
Akármerre indul, szerencse kísérje,
Az édes mamácska hamar utolérje!

Benedek Elek

A DICSEKEDŐK

Volt egyszer egy ember s annak három fia. Ez az ember a két idősebbik fiát mesterségre adta. Az egyikből borbély, a másikkól kovács lett. A legkisebb fiúnak nem kellett semmiféle mesterség. Ez beállott katonának.

Esztendő múlt esztendő után, a fiúk nem jártak haza. Egyszer aztán levelet kaptak, hogy siessenek haza, ha még életben akarják látni az apjukat. Jöttek is a fiúk azonnal, s hát csakugyan halálán volt az apjuk.

– Ó, édes fiaim – örvendezett a haldokló ember –, csak hogy még egyszer láthatlak! Mondjátok el nekem, melyik mire vitte. Jól kitanultatok-e a mesterségeket?

Mondta a legidősebbik:

– Ne búsuljon, édesapám! Én jól kitanultam a mesterségemet. Úgy tudok beretválni, hogy a nyulat futtában megberetválom.

– Na, ez igen szép – örvendezett az öregember. – Ha olyan jól tudsz beretválni, akkor te a jég hátán is megélsz, édes fiam.

– Érettem se búsuljon, édesapám – mondta a második legény, a kovács. – Én meg úgy kitanultam a mesterségemet, hogy a lóra futtában felvelem a patkót, meg le is veszem róla!

– Ó, de jó, Istenem, ó, de jó! – örvendezett az öregember.

Aztán a katona fiát kérdezte:

– Hát te, fiam, milyen katona vagy? Jól tudsz-e bánni a karddal?

– Jól ám! – mondta a katona. – Hallgasson csak ide, édesapám. Egyszer sétáltam az utcán, mégpedig a legfényesebb ruhámban. Amint sétáltam, hullani kezdett az eső. Hej, uram-teremtőm – gondoltam magamban –, most mit csináljak? Megijedtem, hogy az eső átáztatja az én szép atillámat.* No, nem gondolkoztam sokáig. Hirtelen kirántottam a kardomat, s olyan gyorsan vagdalkoztam magam körül, hogy egy csepp eső sem esett rám. Hej, hogy csudálkozott a többi katona, amikor visszamentem a kaszárnyába! Kérdezték, mit csináltam, hogy nem vert meg az eső. Aztán jött az ezredes úr. Az is megkérdezte. Haptákba vágtam magamat, s mondtam: „Jelentem alássan, vitéz ezredes úr, nem csináltam én egyebet, csak kirántottam a kardomat, s azzal visszavertem az esőt!” „Derék vitéz vagy, fiam” – mondta az ezredes úr, s egy zacskó aranyat adott ajándékba.

– Ó, Istenem, Istenem – örvendezett az öregember –, most már igazán nyugodtan halok meg! Látom, hogy megélték a magatok mesterségéből. Nincs szükségetek arra a pénzecskére, amit lassanként összekuporgattam.

Hej, hogy lekonyult a dicsekedő fiúk orra! Úgy elment a kedvük a dicsekedéstől, hogy soha többet nem dicsekedtek.

**atilla* – dolmány, térdig vagy combközépig érő, felálló gallérú férfiruha

EGYPERCES FOGÓ

Válasszunk egy játékvezetőt. Olyan játékos legyen, akinél van másodpercmutatós óra. Számoljuk ki az első fogót. A játékvezető rajtjelére indul a játék. A fogónak egy perc alatt minél több játékost kell megfognia. Akit megfognak, az kiesik. A következő menetben az első kieső lesz a fogó. Az a játékos nyer, aki egy perc alatt a legtöbb társát fogta meg.

NA, EZT BOGOZD KI!

A játékosok négyes csapatokat alkotnak. Mind-egyik csapat kap négy, egymástól különböző színű gombolyagot és egy széket. Ezután a csapatoknak egy percük van, hogy a gombolyagokat a szék lába köré tekerjék úgy, hogy közben a széket tilos felemelni és nem szabad a fonálra csomót kötni. Az egy perc leteltével a játékvezető megállítja a játékot és meghatározza, hogy melyik csapat melyik másik székhez megy át. Minden egyes csapattag kiválaszt egy színt, s azt a gombolyagot neki kell újra feltekernie. „Rajt”-ra mindegyik csapat elkezd kibogozni és letekerni az egy másik csapat által jól összetekert gombolyagokat a szék lábáról. A kibogozás közben tilos a széket felemelni és a fonalat elszakítani.

A játékot az a csapat nyeri, amelyiknek elsőként sikerül kibogozni és feltekerni a 4 különböző színű gombolyagot.

TESTŐRFOGÓ

A játék elején nem a fogót kell kiszámolni, hanem a menekülőt. A menekülő játékos választhat magának 3 testőrt. A többiek mind fogók. Akinek először sikerül a menekülő játékost megérintenie, az lesz az új menekülő, és 3 új testőrt választhat magának (ezek nem lehetnek azonosak az előbbi 3 testőrről). A testőrök feladata az, hogy védjék a menekülő játékost, miközben próbálják megérinteni az őt veszélyeztető fogókat. Ha ez sikerül, akkor

a megérintett játékos nem vehet részt a fogócskában, de köteles a testőrök után futni. Az a játékos győz, aki a legtöbbszer volt menekülő.

SIMON MONDJA...

A játék elején minden játékos a játékvezetővel szemben helyezkedik el.

A játékvezető különböző parancsokat mond a játékosoknak: pl. ugráljanak fél lábon, fussanak a szoba sarkába, fogják be a fülüket, stb. De természetesen nem mindig szabad engedelmeskedni a játékvezető parancsának. A parancsot csak akkor kell végrehajtani, ha a játékvezető így kezdi: „Simon mondja, hogy...” Amennyiben nem így kezdi, akkor a parancsot nem szabad végrehajtani. Aki hibázik, az kiesik a játékból. Az nyer, aki utoljára marad: ő lesz a következő Simon.

A játékban sok múlik a vezető leleményességén, ugyanis tőle függ, hogy mennyire tudja becsapni a játékosokat: pl. nagyon gyorsan adja ki a parancsot, vagy ő maga is csinálja, amit mond, és a többiek véletlenül akkor is követik, ha nem kellene, vagy úgy fogalmazza meg a parancsot, hogy „Simon mondja, hogy NE emeld fel a bal kezed!”

LÉGYKAPÓ

A játékosok játékvezetőt választanak. A kiválasztott játékos egy labdát dob a vele szemben állók valamelyikének. Akinek sikerül elkapni és visszadobni a labdát, összezárja a tenyerét: legyet fogott! Minden légyfogás egy pontot ér. De ha a következő labdát nem sikerül elkapni, vagy ha valamelyik játékos – meglepetésként a játékvezető csalafinta mozdulatától – a nem neki szánt labda után kap, a legyek elrepülnek. Az győz, akinek először sikerül öt legyet összegyűjtenie.

CSIRR, CSÖRR, CSÖRGETEM...

Az egyik játékos néhány – legfeljebb öt – kavicsot fog a két marka közé, és – ütemesen rázva a kavicsokat – megkérdezi:

„Csirr, csörr, csörgetem, hányat rejt a tenyerem?”

Aki kitalálta, szerepet cserél vele.

TALÁLÓSOK

Magról nőtt, nődögélt Isten kerek fája,
annak van, annak van szép tizenkét ága,
szép tizenkét ágának ötvenkét virága,
ötvenkét virágán három aranyalma.

(hűsvét, pünkösöd, kardacsony)

Nincsen gondja a világra,
könnyedén száll a virágra,
szárnya egyet-kettőt rebben,
egy perc alatt tovalebben.

(ობულიძე)

Egy családból valók ketten,
mégsem élnek szeretetben,
erős bátyja, ha teheti,
a kisöccsét jól megveri.

(kalapács és szeg)

Ha kinyitod szárát,
kinyitja a száját.
Ha becsukod szárát,
becsukja a száját.

(ollo)

Én mindig csak harapok,
mégsem lakom jól

(harapófogó)

Van szavam, de nincsen hangom,
nem aluszom, nem eszem,
bármikor, ha kedved tartja,
jól mulathatsz énvelem.

(ლუიკ)

Szárnya nincsen, nem is eszik,
de fölszáll a csillagokig.

(არაფი)

Nagy madár, de nem ül fára,
embert visz messzi tájra.
Fényes szárnya meg se rebben,
száll a szélnél sebesebben.

(repülő)

Muzsikál, ha repül,
hallgat, mikor elül,
aki pedig megöli,
saját vérét ontja ki.

(ბოლუზი)

Feketétől ered, feketébe ömlik,
mégis kéknek mondják.
Hosszú utat tesz meg,
hajókat hord a hátán,
de ha útja véget ér,
megpihen a tenger mélyén.

(Duna)

Egy nyelvet sem tud,
mégis minden nyelven beszél.

(visszhang)

Aki a nevem kimondja,
azonnal megsemmisít engem.

(csend)

Nincs szárnya, mégis repül,
fákon, bokrokon hegedül.
Ha nem repül, nincsen sehol,
de mégiscsak van valahol.

(szél)

Egy lábon imbolygott,
egy nagyot kacsintott.

(villám)

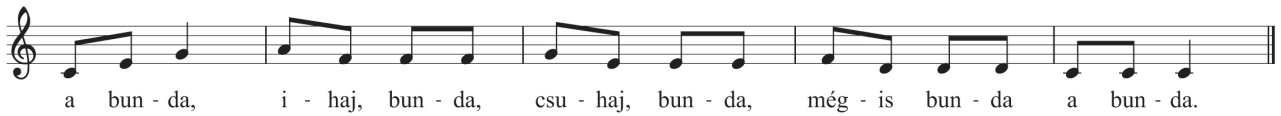
Aranyméz lajtorja
égtől a földre,
felkészol, lecsúszol
kedvedet töltve:
arcodat befutja
mennyei repkény.

(ლუქფი)

Fesd
ki!

A BUNDA (Magyar népdal)

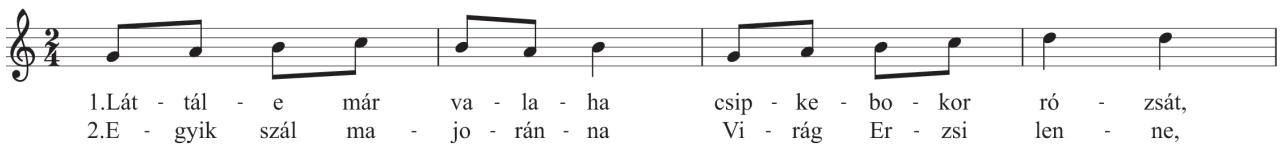
2. Kifordítom, befordítom,
mégis bunda a bunda.
lhaj, bunda, csuhaj, bunda...

3. Leterítem a bundámat,
mégis bunda a bunda.
lhaj, bunda, csuhaj, bunda...

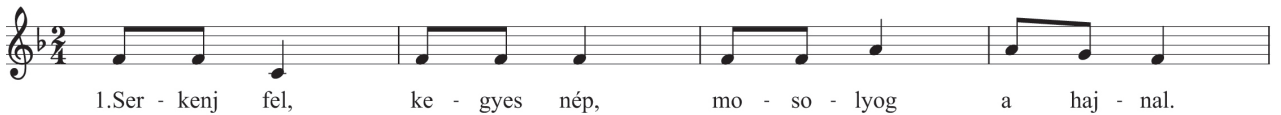
4. Ha megázik is a bunda,
mégis bunda a bunda.
lhaj, bunda, csuhaj, bunda...

5. Hogyha rongyos is a bunda,
mégis bunda a bunda.
lhaj, bunda, csuhaj, bunda...

LÁTTÁL-E MÁR VALAHA (Magyar népdal)

SERKENJ FEL, KEGYES NÉP (Magyar népdal)

FALOVACSKA (Szlovák népdal)

BIBLIAI ÁBÉCÉ

Pentateuchos. Ez a görög szó „öt könyv”-et jelent, s az *Ószövetség* első könyveit, Mózes öt könyvét jelölik vele. Ezekben olvasható a teremtés és a bűneset története, Káin és Ábel, az özönvíz és a bábéli nyelvzavar, Ábrahám elhívása, s az ősatyák (patriarchák) története, József eladatása Egyiptomba, Jákob és fiai letelepedése a Gósen földjén, az egyiptomi szolgaság, Mózes elhívása a nép kiszabadítására, az egyiptomi tíz csapás és a zsidók kivonulása Egyiptomból, a Tízparancsolat, a szövetség ládája és a szent sátor elkészítése, a pusztai vándorlás és a megérkezés az ígért földje határához. Ezek a könyvek bizonyosságot tesznek Isten hűségéről, gondviseléséről és szeretetéről a bűnös ember iránt, szövetségről Ádámmal, Noéval, a választott néppel.

Penúél. Amikor Jákob Lábántól hazatérőben már közel volt ahhoz, hogy viszontlássá testvérét, Ézsaut, akitől csalárd módon elorozta elsőszülöttségi jogát és az elsőszülöttet megillető apai áldást, s akinek haragja elől menekült el hazulról, egy nyugtalan éjszakát töltött magányosan a Jabbók folyócska gázlójánál. Egész éjjel imádságban tusakodott egy angyallal az Úr áldásáért. El is nyerte az áldást és ekkor kapta az Izráel, azaz „az Istennel viaskodó” nevet. Ezért reggel ezt a helyet Penúelnek nevezte el, ami ezt jelenti: „Isten arca”, vagy „Isten látása”. Ezt mondta ugyanis: „Bár színről színre láttam Istent, mégis életben maradtam.”

Pergamen. Kecse- vagy juhbőrből készült hártya, amelyre az ókorban és a középkorban írtak. Az *Ószövetség* egyes könyvei pergamenre írva maradtak ránk. A pergament ritkábban használták, mint a papiruszt, de tartósabb volt annál.

Pergamon. A *Jelenések könyvében* szereplő hét ázsiai gyülekezet egyike, amelyek mindegyikéhez intelmeket és ígéreket intéz az Úr a könyv írójával, János apostollal. Pergamon a Római Birodalom egyik ázsiai tartományának a fővárosa volt, s a pogány vallási kultusz központja. Ennek árnyékában, „ahol a Sátán székhelye van”, sok kísértésnek volt kitéve a kis keresztény gyülekezet. De „annak, aki győz, adok az elrejtett mannából – ígéri Jézus –, adok neki fehér kövecskét is, és a kövecskékre írva új nevet, amelyet senki sem tud, csak az, aki kapja”.

Perzsia, perzsák. Kr. e. 550 körül hatalmas birodalmat szerveztek a perzsák Palesztinától északra és keletre. Az *Ószövetség* prófétái gyakran emlegetik őket és figyelmeztetik Izraelt, hogy Isten a perzsákkal fogja megbüntetni népét. Amikor Círus perzsa király Kr. e. 538-ban elfoglalta Babilont, megengedte, hogy a fogságban lévő zsidók hazatérjenek, magukkal vigyék az értékes templomi edényeket és újból felépítsék Jeruzsálemet és a templomot. A perzsák kulturált népe sok díszes palotát épített, s hőseik haditettei gazdag költészet anyagát szolgáltatották. Elfoglalták Szíriát, Palesztinát és Egyiptomot is, s a zsidók kétszáz évig perzsa uralom alatt éltek. A perzsa birodalomnak hosszú időre Nagy Sándor hódításai vetettek véget Kr. e. 332-ben.

Példabeszédek könyve. Ez a könyv az *Ószövetségnek* az ún. „bölcességirodalom” iratai közé tartozik. Bölcs mondásokat tartalmaz arról, hogy élhetünk jó, boldog, Istennek tetsző életet. A hagyomány szerint a mondások közül sok magától Salamon királytól származik. Egy másik, név szerint említett szerző Ágúr. De többségüket sok-sok éven át gyűjtötték össze és foglalták egy könyvbe kb. 400 évvel Krisztus születése előtt. Bölcsességre, igaz ismeretre tanít ez a könyv, s mindjárt ebből indul ki: „Az Úrnak félelme az ismeret kezdete.” „Az Úr intését meg ne vesd, fiam! Mert akit szeret az Úr, azt megdorgálja, de mint apa a fiát, akit kedvel” – áll a könyv 3. fejezetében. Az apostolok gyakran idéztek ezekből leveleikben.

Példázatok. Jézus gyakran mondta el tanításait példázatokban, olyan kis történetekben, amelyek egy isteni igazság illusztrálására szolgálnak. Ilyen példázatai szóltak a magvetőről, a titokban növekvő magról, az elveszett juhról, a tékozló fiúról, az irgalmas szamaritánusról, az okos és bolond szüzekről stb. Előfordult, hogy tanítványai külön megkérték, fejtse ki nekik példázata értelmét, legtöbbször azonban hallgatóira bízta, hogy maguk szűrjék le belőle a tanulságot.

Pénz. A legrégebbi időkben a vagyont a jószág számával mérték. Ábrahámnak tekintélyes vagyona volt jószágban, aranyban és ezüstben. Az aranyat és az ezüstöt csak később használták fizetési eszközül gyűrűk és egyéb dísz tárgyak formájában. Még később kezdtek el aranyból és ezüstből érméket verni és pecséttel ellátni. Jézus korában már sok különféle ércpénz volt forgalomban Palesztinában. Ezek közül legelterjedtebb a római ezüstdénár volt. Júdás 30 ezüstdénárt kapott azért, hogy elárulja Jézust. Erre is emlékezve mondja Pál apostol: „Minden rossznak gyökere a pénz szerelme, amely után sóvárogva, egyesek eltévelyednek a hittől és sok fájdalmat okoznak maguknak.”

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

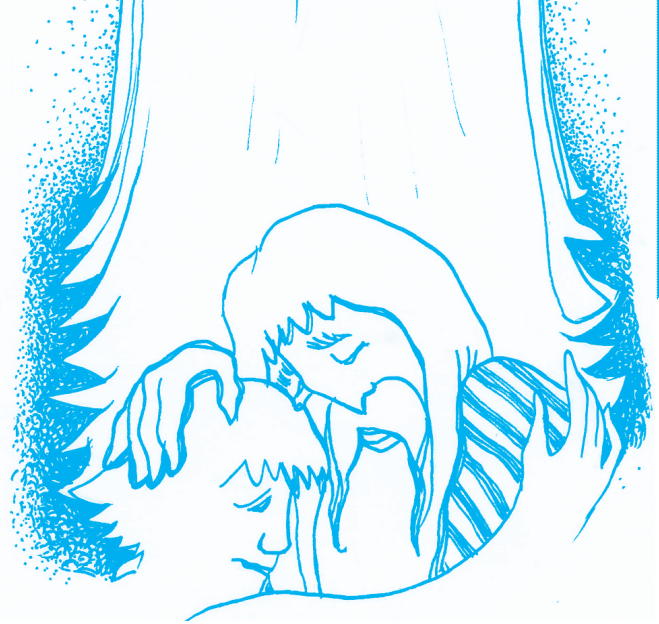
ÁBRAHÁM ÉS IZSÁK

Élt nagyon régen egy istenfélő ember, Ábrahám. Jó sorban volt, csupán egyetlen bánat szomorította, hogy nem volt gyermeke. Ezért imádkozott Istenhez. Isten adott is gyermeket neki, akit Izsáknak keresztelt.

Ábrahám nagyon szerette gyermekét, s Isten meg akarta próbálni, hogy vajon Őt szereti-e jobban vagy gyermekét. Azt a parancsolatot adta, hogy áldozza fel Izsákot.

Ábrahám szomorú lett, mikor meghallotta Isten parancsolatát. Elindult fájó szívvel, hiszen a parancsolatot nem akarta áthágni. Mikor az áldozati helyre érkezett, a kicsi Izsák kérdezte: „Atyám! Itt a tűz és a fa, de hol van az égő áldozatra való állat?” Ábrahám azt felelte: „Fiam, az Isten majd szerez magának áldozatot.”

Felértek a hegyre. Ábrahám megépítette az oltárt és rárakta a fát. Összekötözte Izsákot és feltette az oltárra. Felemelte a kést.

Ekkor mintha az ég zendült volna meg:

– Ábrahám! Ábrahám! Ne nyújtsd ki a kezedet a fiúra és ne bántsd őt, mert most már tudom, hogy istenfélő vagy! Magamra esküszöm, hogy amiért így tettél, gazdagon megáldalak: és a te utódoddal nyer áldást a föld minden népe, mert hallgattál a szavamra!

ÉZSAU ÉS JÁKÓB

Később Izsáknak és feleségének, Rebekának ikergyermekei születtek: Ézsau és Jákob. A két fiú felnőtt. Ézsau vadászattal tartotta el magát. Jákob viszont pásztoreMBER lett.

Egyik reggel Ézsau vadászni indult. Jákob ellátta otthon az állatokat, majd főzött magának. Éppen készen volt, amikor hazaért Ézsau:

– Hadd egyem valamit, olyan fáradt vagyok!

– Rendben van, de akkor add nekem az elsőszülöttségi jogodat! – felelte Jákob. Az elsőszülött fiú volt az áldások és ígéretek hordozója.

– Úgyis folyton a halál szélén állok, minek nekem az elsőszülöttség? – válaszolt Ézsau.

– Esküdj meg, hogy nekem adod!

– Esküszöm!

Leült és jóízűen evett: lencsefőzelék volt. Ivott utána, fölkelt és elment. De nem gondolta meg komolyan, amit tett.

Így, amikor Izsák megöregedett és közeleink érezte a halálát, Ézsau örömmel vállalta, hogy vacsorát készít neki, s az apai áldással együtt átveszi örökségét. Amíg Ézsau vadászni volt, Jákob gyorsan levágott egy kiskecskét, elkészítette apja kedvére, bevitte hozzá a sátorba:

– Apám, kelj föl, egyél a vadpecsenyéből, és áldj meg engemet!

– Te vagy az, Ézsau? Mert olyan a hangod, mint ha Jákobé lenne! Gyere közelebb, csókolj meg!

Jákob félve lépett apjához. Anyja tanácsa szerint fölvette a bátyja ruháit, sőt, mivel Ézsau karja szőrös volt, az övé meg sima, be is takarta karját a levágott kiskecske szőrével. Megölelte apját. Izsák ekkor már alig látott.

– A hang az Jákob hangja, de a kéz Ézsau keze!

Fölült, evett és ivott, majd megáldotta Jákobot:

– Adjon neked Isten égi harmatot és zsíros földet, légy parancsolója testvéreidnek, átkozott lesz, aki átkoz, áldott, aki téged áld!

Kiment Jákob. Ekkor jött haza Ézsau. Meghaltotta, mi történt, zokogva könyörgött:

– Áldj meg engem is, apám!

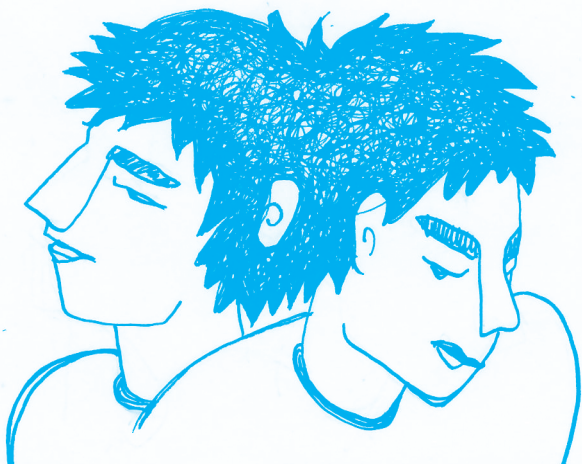
Izsák suttogva megszólalt:

– Nem hull rád égi harmat, öcséd szolgálod...

Ézsau bosszút forralt Jákob ellen. De Rebeka meghallotta és beszélt Izsákkal. Ő behívatta Jákobot:

– Kelj fel, menj el anyád apjának a házához, ott végy feleséget magadnak!

Így menekült el Jákob Ézsau haragjától.

Kiss Lehel

LANGYOS SZELLŐK FÚJDOGÁLNAK

Langyos szellők fújdogálnak,
Tavaszköszön a világnak.

De a gólyahír, ó, vajon hova tűnt el?

Magyar legény leszakította,
Magyar leány messzire dobta,

Török gyermek élesztgeti
Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel.

Mihálka György

DURCÁS VAGYOK

Durcás arccal mászkálok,
Zavar, hogy minden felnőttnek
belelátok az orrába.
Rugdosom a kavicsokat.
És otthon sokáig állok a zuhany alatt,
Hogy mihamarabb megnőjek.

Kányádi Sándor

ZÁPOR

Májusi zápor,
öntözd meg a földet,
engemet is öntözz meg,
hogy egy kicsit nőjek:

egy araszt, kettőt,
az se baj, ha hármat;
tudom, édesanyámék
elcsodálkoznának.

Espán Margaréta

VERSELŐ VERSNYERŐ

Tegnap este azt gondoltam, hogy egy verset költök,
amit viccel, rímmel alaposan megtöltök,
s egy estét végre igazán hasznosan töltök.

„Na de miről írjak?” – tűnődtem egyre.
Pottyanjon egy csillag le a gyepre,
vagy egy fura fazon fusson fel a hegyre?

Legyen a fura fazon... mondjuk egy törpe!
S ne is felfusson a hegyre, hanem körbe!
És minden haja szála legyen görbe!

Jött a törpe, futott körbe, keresztbe,
a csizmája szárából potyogott a cseresznye.
Ő meg szedte össze futás közben nevetve.

Jött, futott, nevetett, elhagyott egy kereket.
De nem találtam rímet arra, hogy elesett...
Azt az egy szót azóta is keresem.

Devecseri László

LENNÉK ÉN...

– Édesanyámnak –

Lennék én gyöngyvirág:
harangszó-illatod,
fehéren csendülő
hószirmú harmatod.

Lennék én két kezed:
virágtitkú bölcső,
szirmok esőjében
felkönnyező felhő.

Lennék a mosolyod:
neved mindig vélem,
amíg az életünk
megengedi nékem.

Molnár Judit

ANYÁK NAPJÁRA

Anyák napján felébredek,
napsugárral köszöntelek.
Fehér nárciszt adok neked,
anyu, ez a te ünneped.

Ablakodban gerlice ül,
mikor éhes, odarepül.
Piros szeme rád mosolyog.
Anyu! Legyél nagyon boldog!

Isten áldjon, óvjon téged,
legyen erőd, egészséged!
Minden jót kívánok neked...
Anyu, ez a te ünneped!

Nagy Bandó András

AZ ÉN ANYUKÁM

Szeretem, amikor felkelek,
jó lesz a kedvem, ha felnevet.
Szeretem, amikor enni ad,
azt is, ha álmából felriad.

Van úgy, hogy ilyenkor morcosabb,
és persze, kicsinykét kócosabb.
Nem bánom azt sem, ha mérgesebb,
ilyenkor talán még édesebb.

Szeretem, amikor jót mesél,
azt is, ha énvelem mendegél.
Szeretem, amikor ad puszit,
s húsvétkor hozza a kis nyuszit.

Szeretem, amikor megdicsér,
és ha a sulig elkísér.
Szeretem, amikor rám hajol,
homlokon csókol és átkarol.

Szeretem, amikor dolga van,
meglátom rajta, ha gondja van.
Szeretem, amikor ölebe vesz,
azt is, ha esténként kádba tesz.

Szeretem, amikor kérdezem,
jó-e, ha öleli két kezem?
Szeretem nagyon, ez nem vitás,
annyira és úgy, mint senki más!

Kányádi Sándor

KÖLTÖGETŐ

Hajnalonta engemet
gerle-galamb költöget:
jó reggelt,
jó reggelt,
mindenki már rég fölkelt.

Rá a rigó: föl bizony,
gyöngyös harmatot iszom,
hű de jó,
hű de jó,
harmaton él a rigó!

Cserépen a verebek
kenik-fenik csőrüket:
csiri-csűr,
csiri-csűr,
csak így telik meg a csűr.

De a szarka rájuk reccsen,
hogy egy kicsit csendesebben:
csöndesen,
csöndesen,
nem süket itt senki sem!

Túl a vízen valahol
kakukkmadár kakukkol,
kakukk szól,
kakukk szól,
túl a vízen valahol.

Weinrauch Katalin

LANGUSZTA

Finom, guszta
a languszta
rák,
pocakomba
kéne vagy két
zsák...
Talán három
zsák se lenne
sok...
De az ára...
Merthogy drága:
attól érne sokk!

Szalai Borbála

CSIGABIGA HÁZA

Csigabiga háza,
mennyit adtak érted?
Nincsen rajtad kémény,
nincsen kerítésed.
– No, biz az nem is baj,
hogy nincsen kéményem:
nem fűt az én gazdám
se nyáron, se télen.
Ezért nem is lehet
kicsalni gazdát
azzal, hogy gyere ki,
mert kint ég a házad!
S minek a kerítés?
Egy helyben nem állok:
lakómmal szüntelen
járjuk a világot.
Egy lyukas garast se
fizetett ő értem –
hisz együtt születünk
kinn az erdőszélen!

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A KOLDUS

Visegrádi udvarában tartózkodott Mátyás király, vitézeinek lovagi tornájában gyönyörködött, mikor eléje járult egy vénséges vén koldus. A király kezével intett katonáinak: szakítsák félbe játékuikat, hogy nyugodtan végighallgathassa az aggastyán könyörgését.

– Felséges királyom – hajlodozott a koldus –, szánj meg egy nagyobb összeggel, hiszen mindkettőnknek Ádám és Éva volt a közös apja, anyja, így hát végeredményben testvérek vagyunk.

A meggyőző szavakra beleegyezően bólintott Mátyás király, mégis csak egy árva fillért hajított a koldus kalapjába. A koldusba egy pillanatra bennedugult a szó meglepetésében, de kisvártatva mégiscsak kitört belőle az elégedetlenség:

– Fenséges királyom, életem, halálom kezembe ajánlom, mit vétettem ellened, hogy testvér létedre egy csekélyke fillérel szúrtad ki a szemem?

A bölcs király mosolyogva mondta:

– Menj csak Isten hírével, te jó ember, és ne zsörtölődj, mert ha minden testvéredtől annyit kapsz, mint tőlem, nemsokára te leszel a legvagyonosabb úr a földkerekségen.

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A MUTATVÁNYOS

Mutatványos mutogatta Mátyás királynak, mit tud: a kulcslyukon egy szakajtó* borsót áthajigált anélkül, hogy csak egyszer is megütötte volna a kulcslyuk oldalát. Mikor vége volt a mutatványnak, majdnem a földig hajtotta meg magát, gondolván, most nagy ajándékot kap Mátyás királytól. Azt mondja Mátyás király:

– Ha maga minden hajigáláskor ennyi borsót elhajigál, sok borsóra van szüksége, ugye?

– Sokra, felséges uram! – mondta a mutatványos.

– Adjatok neki tíz zsák borsót – parancsolta Mátyás király a szolgáinak –, hadd legyen mit elhajigálnia!

*szakajtó – fonott kosár

MÁTYÁS KIRÁLY LUSTÁI

Mátyásról regélik, hogy összeszedte a három leglustább embert az országból, azokat egy házban tartotta, és egyéb dolguk nem volt, mint nap-hosszat semmit sem csinálni. Mai világban ilyen embert többet kapna Mátyás király háromnál, akkor csak három volt.

Egyszer tűz ütött ki abban a házban, ahol a három lusta lakott. Mikor már a fejük felett égett a ház, az egyik megszólal:

– Talán még el is kellene innen menni?

A másik kisvártatva azt feleli rá:

– Ha kellünk a királynak, majdcsak elvitet bennünket innen.

A harmadik végre így szól:

– Ugyan, hogy nem restelltek beszélni?

És mind a három bennégett. Innen maradt az a közmondás, miszerint valami különösen rest emberre azt szokás mondani: „Ez is egy a Mátyás király lustái közül.”

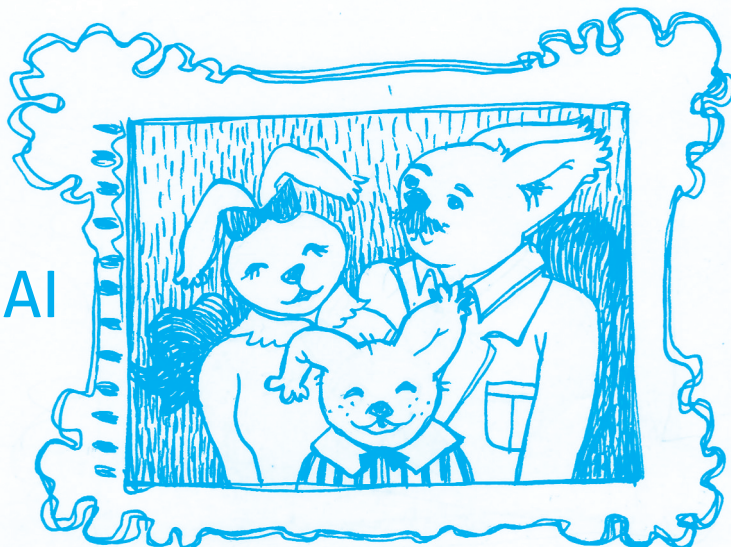
ÁLMODNI HÍVUNK

Tersánszky Józsi Jenő *Misi Mókus kalandjai* című meseregénye egy különönc mókusifjonc kalandos életét mutatja be. Misi nem akarja a mókusok télire eleséget gyűjtögető életét folytatni, ezért elindul, hogy megkeresse az örökké termő fát, amely mellett télen sem éhezik a mókus. Sok kaland és veszély árán meg is találja. A fa környékén sok mókus él, de azok a sok ölükbe hulló eledeltől úgy meghíztak és ellustultak, hogy mozogni is alig bírnak. Misi ezért elindult, hogy gyorsan maga mögött hagyhassa az örökké termő fának még a környékét is.

Tersánszky Józsi Jenő

MISI MÓKUS KALANDJAI

(Részlet)

Egy szép napon ott találta magát szülőerdejében, ahonnan olyan elkeseredetten távozott, s ahol most már az örömtől repesve ugrált tova ágról ágra, fáról fára.

Első látogatását hol is tehetne volna máshol, mint szülőfáján?

Édesanyja egyszerre nevetett és sírt is örömben, amikor keblére ölelte. Édesapja pedig szeretettel ráncigálta meg a fülét.

De ez után a gyöngéd vizontlátás után kellett következnie a szigorúbbnak.

Mégpedig az iskolában.

A mókustanítónak is be kellett Misinek számolnia szökéséről és kalandjairól. Aztán bizony kiállnia az őt megillető büntetést.

Hát elképzeltük, hogy Misi Mókus eléggé szepegősen somfordált a mókusiskola tájékára.

A tanító éppen befejezte a gyűjtési leckét. A tankötemény utolsó szakaszát fújták a növendékek a tanító után:

Okos tanácsom tartsd meg ám,

Mert koplalsz majd télen, mókuskám!

Hát a növendékek közül Maki Mókusra rájött a csintalankodhatnék. Különben jó tanuló volt és ügyes. Ő volt a tornajátékok vezetője. Most azonban így ferdítette el a tanvers végét:

Ahány magot találsz a fán,

Rakd a bendődbe, mókuskám!

Úgy ám! De a tanító rögtön meghallotta ezt.

– Mit mondtál, te haszontalan? Nem szégyelled magad? Jó tanuló voltál eddig és játékvezető, mégis ilyen rossz példával szolgálsz társaidnak? Kitől tanultad ezt?

– Hát-hát-hát... Misi Mókustól! – bökte ki Maki.

– Attól a gézengúztól, attól az iskolakerülő semmirevalótól? – kiabálta mérgesen a tanító. – Ilyet választasz te mintaképednek, és nem a tanítodat? Hát most büntetésből itt maradsz egyedül, míg az osztály velem jön játszani a tornászóhelyre.

Így is történt. Maki ott maradt pityeregve, egyedül. De odasompolygott hozzá Misi Mókus, aki mindent hallott az egyik fáról. A vizontlátás örömeiben legelőször is egymás nyakába estek. Csak aztán szólt Makinak Misi:

– No, te aztán szépen beszélsz rólam! Minek hivatkoztál rám, hogy éntőlem tanultad a tanvers elferdítését? Most aztán nem elég büntetés ér a szökésért, még a rossz példaadásért is külön büntetést kapok a tanító bácsitól.

– Á! – mondta erre dacosan Maki. – Ne félj! Én sem akarok többé iskolába járni! Megszököm veled együtt.

– Azt már nem! – mondta Misi. – Megbántam, hogy elszöktem innen. Azért tértem vissza. [...]

A civakodásra odaröppent föléljük Szajkó néni.

Haj-haj! Előbb eltátotta a csőrét, amikor Misi Mókust megpillantotta. Aztán meg se hallgatta, mit tárgyalt Misi Mókus Makival, sietett a tanító-

hoz, és kitalálta neki a nagy újságot: hazajött Misi Mókus, és már Maki Mókussal puszog együtt, hogy magával csalja őt is csavarogni.

A mókustanító nagy kötelesség- és felelősségérzetében máris vonult vissza a tornahelyről az iskolába. Utána az egész osztály. Ugyancsak Szajkó néni is nagy dérrrel-dúrral, látni és hallani akarással. [...]

Misi Mókus éppen a következőket mondta Makinak:

– Ide fülelj, te ostoba! Bolondot járatott velem a kíváncsiságom azzal az örökké termő fával. Mert az örökké termő fa alatt csak eszik és hever a mókus. De aztán úgy ellustul, elhízik, hogy százszor rosszabb az élete, mint itt az iskolában és itthon – mondta Misi Mókus Makinak, aki szájátva hallgatott.

A mókustanító pedig így suttogott az osztályhoz:

– Látjátok, okulhattok, gyerekek!

Misi pedig folytatta:

– Hanem azt képzeld el aztán, hékás, hogy az örökké termő fának a mókuslakói nemcsak fára mászni, játszani vagy a földön hancúrozni nem tudnak, de még hemperegni is alig. Mármost ha egy dongó rájuk száll, akkor se tudnak védekezni. Hát még a kígyó ellen! Aztán akár ne is említsem a vad sakált! Engem is majd széttépett.

– Juj! De borzasztó! – szörnyülködött Maki.

– Bizony! [...] Hát ide akarsz te jutni ezer viszonzáságon át?

– Nem! Nem! Már meggyőztél, Misi! – felelte Maki.

Erre a tanító hirtelen eléjük toppant az osztályal együtt.

– Mindent hallottunk, Misi Mókus. Társaid is, én is – szolt, amint Misi Makival együtt bűnbánóan állt eléje. [...] Aztán Makihoz fordult:

– A mostani büntetésedet elengedem! Részt vehetsz a tornajátékokban, de ha a rossz példa így ragad rád, ezentúl nem leszel játékvezető. Tessék beállni a többi tanulóval a sorba!

– Igenis, tanító bácsi! – engedelmeskedett Maki.

A tanító pedig Misihez fordult.

– Most pedig, Misi Mókus, vedd tudomásul, hogy az iskolakerülésért, szökésért, rossz példáért súlyos büntetést érdemelnél. De mivel látom, hogy megjavultál, beláttad hibáidat, sőt még a pajtásodat is visszatartottad a csínytevéstől, ez az érdemed elfeledteti a bűnödöt.

– Köszönöm, tanító bácsi! – kiáltotta hálásan Misi Mókus. – Igyekszem jóvátenni mindent, és rászolgálni a jószágára!

– Erre mindjárt alkalmat adok neked – szolt a tanító. – Mert most már te vagy társaid között a legügyesebb, legtapasztaltabb mókus, tehát ezennel kinevezlek Maki helyére játékvezetőnek.

– Éljen Misi Mókus! – kiáltotta vígan az osztály.

Fesd
ki!

A PULI

Herman Ottó írta *Halászat és pásztorélet* című művében: „A puli működése bámulatos. Az eb csöndesen, mintegy unottan ül a juhász lábainál, egy szóra felpattan, ránéz a gazdájára s erre a szóra: Teeee erigy árra! – vágatva indul abban az irányba, amerre a gazda fejével intve mutat; egyet-kettőt vakkant, mire a nyáj már kanyarodik; minden késlekedő juhnak nekiront, s ha nem szedi elég szaporán a lábát, vakkant, s meg is cibálja a bundáját.”

Herman Ottó remekül leírta a puli terelő módszerét, amely nagyban különbözik más pásztor-kutyák technikájától. Ugyanis más juhászkutyák vagy a tekintetüket használják, vagy meg-meg-csipkedik a nyáj tagjainak sarkát. A puli viszont csak vakkant.

Ez a kutya imád dolgozni, így nem okoz gondot a tanítása. Sőt, lesi gazdája minden mozdulatát. Viszont tudni kell, hogy egy energikus kutyáról van szó, hatalmas érzelmi töltettel. Jól kijön a gyerekekkel. Különleges szőrzete miatt lakásban nem igazán tartható. Bundája nemezesedik, ami

erős szagot vált ki. Ráadásul a különleges „raszta” bunda nagy odafigyelést is igényel. A „tincseket” egyenként szét kell választani, a beleragadt növényi részeket megtalálni és kiszedni belőle elég időigényes. Fekete, fehér, szürke és maszkos fakó színben is létezik.

Aki esetleg egy könnyen tanuló, vidám kutyát szeretne, az megtalálja számításait a pulinál. De családi kedvencnek is megfelel.

Fodor-Nagy Gergely

A KUTYATARTÁS JÓTÉKONY HATÁSAI

A kutyatartás, valószínűleg az állat közelsége, jókedve, a tartásához, gondozásához szükséges mozgás jóvoltából csökkenti a stresszt, feszültséget, ezáltal a vérnyomást. Emellett pedig:

A kutya jókedvre derít, megneveztet, és sztárként ünnepel, ha hazaérsz.

Segít barátkozni, s az emberek alapvetően barátságosabbnak is tartják azt a környezetet, ahol több kutya található.

Megérzik a betegséget. Ha egy cukorbeteg személy vércukorszintje leesik, a kutya megérzi azt, s megváltozik a viselkedése. Egy erre kiképzett kutya ugatással jelzi, ha baj van.

Segít megelőzni az allergiát és jó hatással van az immunrendszerre. Egy tanulmány szerint az állattal együtt élő 5-7 évesek évente 3 héttel kevesebbet hiányoznak az óvodából vagy iskolából

betegség miatt. Minél több állat van otthon, annál kevesebb esélye van a gyerekeknek, hogy felnőtt korában allergiás lesz.

Érzelmileg fejleszti a gyerekeket. Az a gyerek, aki egy kutyához vagy macskához kötődik, többféleképpen tudja kifejezni magát, és könnyebben alakít ki kapcsolatot másokkal. A hiperaktív gyerekeknek az állattartás egy kiszámítható napirenden keresztül segít megtanulni a koncentrációt. Az autista gyerekekre pedig megnyugtató hatással van egy állat ölelése, simogatása.

Kutyatár.hu

JÁTSSZUNK TUDÓST! – TUDOMÁNYOS KÍSÉRLETEK OTTHONRA IS

Mint a legtöbb gyereket, ugye téged is nagyon érdekelnek a természettudományok: a kémia, a fizika, a biológia, a természetrajz? A természettudományok vitathatatlanul legvonzóbbnak tekintett része a kísérletezés. Biztosan sokatokban felmerült már a kérdés: „Mi történne, ha ezt és ezt tenném?” Az *Irka* segítségével ezentúl kipróbálhattok néhány érdekes kísérletet. Összegyűjtöttünk ezek közül párat, melyek könnyen elvégezhetőek, veszélytelenek, mégis látványosak és érdekesek.

Mivel nem vagyunk profi kémikusok, ezért nekünk is csak a legtöbb konyhában megtalálható anyagok állnak rendelkezésünkre. Ugyanakkor érdekes kísérleteket végezhetünk ezekkel az anyagokkal a lakásban és az osztályteremben egyaránt. Játsszunk egyszerű háztartási eszközökkel, élelmiszerekkel és a bennük rejlő energiával!

Mielőtt azonban elkezdünk kísérletezni, fontos megismernünk (és a későbbiekben betartanunk is!) néhány fontos szabályt, mivel a kezelhetetlen, ellenőrzés nélkül történő kísérletezés, próbálkozás rosszul is végződhet:

– Ne feledd! A kísérletezés nem veszélytelen! Egyedül kísérletezni tilos! Mindig legyen jelen egy felnőtt!

– A kísérlet a tennivalók és a folyamat leírásának figyelmes elolvasásával kezdődjön!

– A megadott anyagmennyiségeket a leírt módon használd fel!

– A kísérletezéshez használt asztalon csak a szükséges eszközök legyenek!

– Az utasításokat nyugodtan és átgondoltan kell végrehajtani, pontosan követve a leírásokat!

– Kísérletezés közben nem szabad mással foglalkoznunk, mert az elvonja a figyelmet!

– Az asztalodon, tálcadon mindig legyen kéznél egy darab tiszta ruha és egy pohár víz!

– Akinek hosszú a haja, kösse össze, fogja fel!

– A kísérletezéshez az utána történő tisztítás, takarítás és elpakolás is hozzátartozik!

LUFIS KÍSÉRLET

(ha apu, anyu nem akarja felfújni a lufit)

Hozzávalók: szóda-bikarbóna, ecet, műanyag (üdítő) flakon, lufi, tölcsér.

A kísérlet menete:

– Menjetek ki a szabadba!

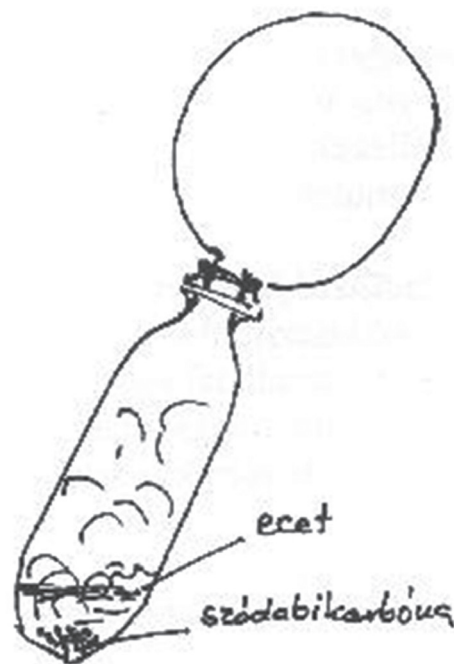
– Az ecetes vizet öntsétek a műanyag flakonba! Az ecettel óvatosan bánjatok!

– A szóda-bikarbónát óvatosan kanalazzátok bele egy lufi belsejébe. Ebben segíthet számtokra egy tölcsér.

– Szórjátok bele az ecetbe a szóda-bikarbónát, majd a lufit húzzátok rá az üveg nyakára.

Magyarázat: A reakció során keletkező gáz felfújja a lufit. Ha elég nagy a palack, és elég sok benne az ecet és a szóda-bikarbóna, akkor a lufi egy idő után lerepül az üveg nyakáról.

Gabóda Béla

A VÍZNEK BŐRE VAN, avagy tud-e úszni a gemkapocs a vízben?

Szükséges eszközök: 1 vízzel teli pohár, néhány gemkapocs, mosogatószer.

Eljárás: Nézzétek meg, milyen a víz felszíne. Ezután helyezétek óvatosan a gemkapcsokat a víz felszínére. Figyeljétek meg, mi történik.

Most adjatok a vízhez némi mosogatószert és figyeljétek meg, mi lesz.

Megfigyelés: A gemkapocsok úsznak a vízben.

Magyarázat: A víz felülete az a réteg, amely érintkezik a levegővel. A pohár vízben olyan erők hatnak, melyek a víz részecskéit a felszínről a pohár alja felé vonzzák. Ezért tűnik úgy, mintha bőre lenne a víznek. Ezt felületi feszültségnek nevezzük. Ez

annak a jelenségnek a magyarázata, hogy a víznél sűrűbb, azaz nehezebb anyagok is fent maradnak a felszínen, és nem süllyednek el. Amikor mosogatószert öntünk a vízhez, megzavarjuk az erőviszonyokat. A felületi feszültség megszűnik, ezért nem öblíthetők le könnyen az edényről a mosogatószer cseppjei.

Dobsa István

ÁLLATI FURCSASÁGOK

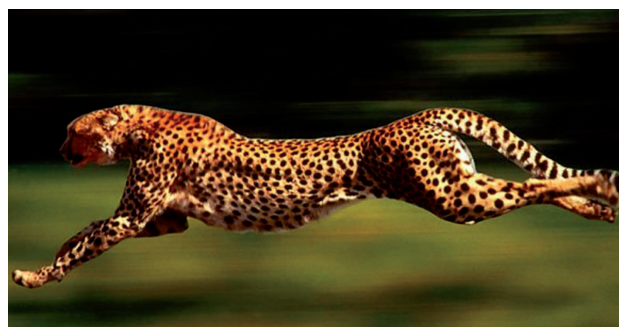
A leggyorsabb

Azt szinte mindenki tudja, hogy a világ leggyorsabb futó állata a gepárd. A rendkívül kecses állat teljes sebességre kapcsolva úgy fut, hogy 8 méterenként ér csak földet a lába. Egy másodperc alatt 4 ilyen hosszú „lépést” tud megtenni, s 2 másodperc alatt képes felgyorsulni 72 km/órás sebességre.

A gepárd minden porcikája a nagy sebességhez alkalmazkodott. A mancsa kevésbé lekerekített, mint más macskáknak, és a karmait sem tudja teljesen visszahúzni. A fogai kisebb méretűek, mint az azonos méretű nagymacskáknak, mert kell a hely a nagyobb méretű orrlyukaknak. A nagyméretű máj, tüdő, szív és mellékvese egyaránt a hirtelen, nagy fizikai megterheléshez való alkalmazkodás eredménye. Megnyúlt teste és hosszú lábai szintén a futást szolgálják, a farkával pedig egyensúlyoz.

A leghosszabb

Vajon melyik a világ leghosszabb kígyója? A téma minden kutatója a saját régióját favorizálja, ebből fakadóan az ázsiaiak inkább a kockás

pitont (*Python reticulatus*), az amerikaiak a zöld anakondát (*Eunectes murinus*) kiáltják ki a leghosszabbnak. Erre még rátromfolnak a kevésbé hivatalos rémtörténetek, amelyek 40 méteresre is megnövő óriásokról regélnek.

A hivatalos Guinness-rekord szerint a Föld leghosszabb kígyója egy Celebeszen 1912-ben elejtett kockás pítón, amelynek hossza 10 méter volt.

Az álcázás mestere

A ragadozó és növényevő állatok rejtőszíneikkel beleolvadnak környezetükbe. Bár egy tigris feltűnő látványnak tűnik csíkozottságával, az élőhelyén, a szórt fényű, árnyas erdőkben tökéletes álcaként rejti el őket lopakodás közben. A jaguár, a gepárd és a párduc pettyezettsége feloldja az állat körvonalát, szintén nehezen észrevehetővé téve őket.

A zebra fekete-fehér csíkjai azonban fejtörésre készítették a kutatókat, hiszen általa még feltűnőbb lesz a szavannán. A megoldás talán a zebrák védekező magatartásában rejlik: az egyedek megpróbálnak szorosan együtt menekülni vész esetén. Mikor több zebra rohan így, a csíkozottság szinte egybemossa őket. Ez megzavarhatja a ragadozókat, amelyek éppen azon ügyködnek, hogy egyiküket különválasszák a többiektől.

HU/MORZSÁK

- Pincér, hozna még egy adaggal a halból?
- Igen, uram, de az sonka!
- Nem érdekel a hal neve, csak hozza!

Az optikai szaküzletbe bejön egy vevő. Az optikus ezzel fogadja:

- Jó napot, uram! Önnek nyilvánvalóan legalább 9 dioptriás szemüvegre van szüksége.
- Igen, honnan tudja?
- Onnan, hogy az ajtó helyett a kirakaton keresztül jött be.

Idős hölgy utazik a buszon.

– Fiacskám, a Kossuth utcához szeretnék eljutni, hol kell leszállnom?

Kisfiú:

– Csak tessék engem figyelni, néni! Két megállóval előbb szálljon le, mint én.

Gyümölcsös brownie

Hozzávalók (6 személyre): 20 dkg puha vaj, 15 dkg cukor, fél csipet só, fél teáskanál vaníliakivonat, 3 db tojás, 15 dkg étcsokoládé, 1 evőkanál cukrozatlan kakaópor, 13 dkg finomliszt, 10 dkg szeder, 10 dkg málna.

Elkészítés: A csokoládét forró víz fölött megolvasztjuk. Közben egy tálban jó habosra keverjük a vajat a cukorral, hozzáadjuk a vaníliakivonatot, és egyesével beledolgozzuk a tojásokat is, majd behintjük a kakaót. Ehhez keverjük hozzá a megolvasztott csokit, majd a lisztet is beleszítáljuk. Az egészet egy sütőpapírral kibélelt tepsibe öntjük, és beledobáljuk a gyümölcsöket. Előmelegített sütőben sütjük, amikor a széle megsült, akkor jó. Rácson hagyjuk kihűlni.

Kányádi Sándor

ÁPRILIS HÓNAPJA

Bolondos egy hónap
április hónapja,
hol kalap a fején,
hol báránybőr sapka.

Köpenyegbe burkol,
ingujjra vetkőztet;
mutatja a tavaszt
hol nyárnak, hol ősznek.

Hiába próbálnád
kilesni a kedvét,
túljár az eszeden,
mire észrevennéd.

Búsnak teszi magát,
szeme könnyben ázik,
mindegyre lehunyja
sűrű szempilláit.

Aztán gondol egyet,
fülig fut a szája,
s ránevet a fényben
hunyorgó világra.

Brownie mikróban

Hozzávalók (2 személyre): 4 csapott evőkanál finomliszt, 1 ek. cukor (aki szereti az édeset, 3 ek.-al is tehet bele), 1 csomag vaníliás cukor, 1 ek. cukrozatlan kakaópor, 1 db tojás, 4 ek. tej, 2 ek. napraforgóolaj (vagy olvasztott vaj), fél teáskanál sütőpor.

Elkészítés: A hozzávalókat összekeverjük, majd kiolajozott jénai edényben vagy hőálló bögrében 900 W-ot 3 percig sütjük a mikróban, és már kész is van. Ketté is lehet vágni, és lekvárral megkenni, de vaníliafagyival, tejszínhabbal is fogyasztható.

Zelk Zoltán

MESE A FÁKRÓL

A világ végétől egy verébugrásnyira volt az a mező, ahol a virágok és füvek a levegőben röpködtek, mint a lepkék, a fák pedig úgy sétálgattak, mint errefelé az emberek. Néha a szél is ellátogatott a mezőre, a felhők leszálltak a fák közé, s a csillagokról, nyárról és tavaszról s hasonló bölcs dolgokról beszélgettek egymással.

Így éltek a világ végén akkor a növények, s azt hitték, az egész világ ebből az egyetlen mezőből áll. Éppen ezért nagyon elcsodálkoztak, amikor váratlanul odatoppant egy nagyon-nagyon öreg Szél, s fáradtan, lihegve leült a földre.

– Hű, de elfáradtam – mondta –, de magas hegyeken kellett átrepülnöm, míg ideértem!

– Hát honnan jöttél, Szél apó? – kérdezte egy ifjú bokor, amely az előbb még versenyt futott a társaival.

– Az emberek országából – felelte a Szél.

De a fák mit sem tudtak az emberekről, s a virágok és füvek se, ezért ők is odarepültek, hogy meghallgassák a Szél szavait. S a Szél nem kérette magát, belekezdett mondókájába:

– Azok is olyan földön járó élőlények, mint ti vagytok, csak karjaik és lábaik vannak, s az eső elől házakba bújnak. De nem olyan boldogok, mint ti vagytok. Ti szeretitek egymást, s megosztotok a nap sugarain, s az eső cseppjein, de ők verekszenek egymással, s van, aki éhezik közülük.

– Ezt az országot fölkeressük! – kiáltotta el magát egy hórihorgas jegenye, s a többiek ágaikkal csapkodva utánazúgták:

Benedek Elek

MADÁRFIÓKÁK

Egy fészekben öt fióka,
Összebújnak édesen.

Messze, messze szól a nóta:
„Mindjárt, mindjárt érkezem!”
Anyanóta, be szép nóta,
Szebb ennél már nem lehet.

Örvendez az öt fióka:

„Jer, jer!” – ez a felelet.

Jön már, jön már az anyóka,
Bogár, hernyó van elég.

Csicserog az öt fióka:

„Ó, de pompás egy ebéd!”

Május 10.

A madarak és fák napja

– Elmegyünk oda! Elmegyünk oda!

S elindult a fák menete, s fölöttük repültek a füvek és a virágok.

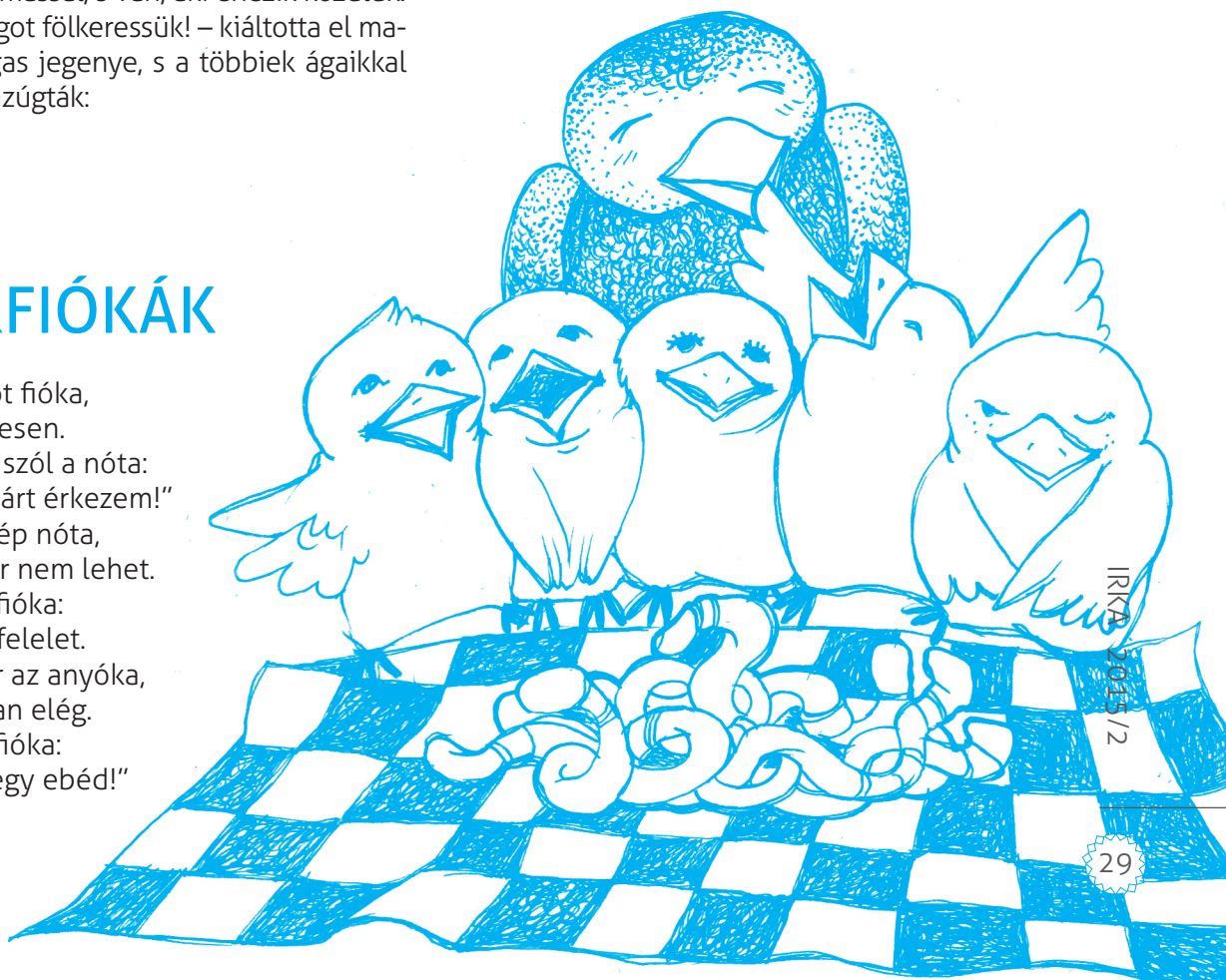
Abban az időben még nem volt növény az emberlakta földön, így hát volt is nagy csodálkozás, amikor közéjük érkezett a lombos, ágas menet.

– Milyen különös lepkék! – kiáltották a szállósó margarétákra mutatva.

– Milyen furcsa, zöld madarak! – mutogattak a röpködő, zöld füvek felé.

De nemsokára megszokták a fákat s a füveget, s tovább élték régi életüket. Az öreg Szélnek igaza volt. Az emberek élete tele volt bajjal és szomorúsággal, s annyi gonoszságot láttak az idetévedt növények, hogy rémületükben a földre gyökereztek. Azóta állnak egy helyben a földön.

Nekem egy öreg tölgyfa mesélte ezt, ő is a nagyapjától hallotta, én pedig el is hiszem, mert az öregek nem szoktak hazudni.

Egy növény fejlődéséhez számos tápanyag szükséges. Ezeket a növények többsége a talajból veszi fel. Léteznek azonban olyanok is, amelyek – a környezeti feltételek függvényében – vízhiányos környezethez vagy tápanyagban szegény talajhoz kötött létük fenntartásáért kifejlesztették a húsevés képességét. Ezek a mocsarakban, lápokban, esőerdőkben előforduló növények rovarokkal vagy kisebb állatokkal, például békákkal táplálkoznak, belőlük szerzik a szükséges ásványi sókat, vitaminokat. Mintegy ezer fajtájuk létezik.

Talajhoz kötöttségük miatt természetesen nem ök mennek a különös táplálék után, hanem az étel „házhoz jön”. A húsevő növények illatukkal és színnel csalogatják magukhoz a rovarokat, majd

HÚSEVŐ NÖVÉNYEK

Tévéfilmekben és rajzfilmekben is gyakran felbukkan egy-egy tréfás jelenetnél valamilyen húsevő növény. Bár elég hihetetlenül hangozhat, hogy egy növény hússal táplálkozzon, mégis léteznek ilyen „ragadozók”.

Egy húsevő növény: *Vénusz légycsapója*

ragadós váladékcseppekkel vagy összecukukódó fésűs levéllemezeikkel ejtik fogságba őket.

Az ilyen növények belseje az áldozat testének lebontásához szükséges enzimeket (az élőlények által termelt anyagot) tartalmaz, így tudják megemészteni azokat.

MAGYARSÁGMORZSÁK

A magyarok nemzeti páros tánca a *csárdás*, amelynek már neve hallatán is sok külföldinek egyből hazánk jut eszébe. A táncnak két fajtája van: a lassú és a friss (gyors) csárdás. Valószínűleg a paraszti táncból alakult ki a reformkorban, s a nemzeti függetlenség és szabadság egyik jelképévé vált. Az 1970-es évektől kezdődően ismételtelen reneszánszát éli, s napjainkban sem képzelhető el hazánkban egy jó hangulatú esküvő csárdás nélkül.

Régi magyar juh fajta a *rackajuh*. Fekete vagy fehér színt viselhet. Szarvai egyenesek, V alakban elállóak, sokszorososan pödörtek. Rendkívül kedvezőek a tartási feltételei, hiszen jóformán bármit megeszik, ami elé kerül. Honfoglaló őseink hozták magukkal, s csak olyan helyeken fordul elő, ahol magyarok élnek. A magyarok körében tehát hajdan is igen nagy népszerűségnek örvendett, mivel szinte minden része hasznosítható volt: durva gyapjából nemez készült, jóízű húsát megsütötték vagy megszáritották, tejéből pedig számos ételt készítettek.

LAPOS VAGY GÖMBÖLYŰ?

Ma már mindenki tudja, hogy bolygónk, a Föld, gömb alakú. Régen viszont egész más elképzelései voltak erről az embereknek. Sokáig azt hitték, hogy Földünk lapos. Az ókori görögök tengeri utazásaik során viszont észrevették, hogy a távolban feltűnő hajóknak előbb csak az árbocát lehet látni, s csak később a hajó testét. Ebből arra következtettek, hogy a „felület”, amelyen haladnak (vagyis a tenger és az azt „hordozó” Föld) nem egyenes (lapos), hanem görbült. Ez volt az oka annak, hogy a közeledő hajónak előbb csak a magasabb részét látták. Később a középkor természettudósai, utazói bizonyították be, hogy anyaföldünk gömb alakú.

A Föld kicsinyített, hű mása a földgömb, más néven a glóbusz. Felszínén jól megfigyelhető a szárazföld és a vizek, a tengerek és óceánok elhelyezkedése, s az, hogy mennyi helyet foglalnak el bolygónkon. A Föld, s ezáltal a földgömb legészakibb pontja az Északi-sark, a legdélibb pedig a Déli-sark. Ezeket a sarkpontokat egy képzeletbeli vonal, a Föld tengelye köti össze. Tőlük egyenlő távolságban található az Egyenlítő, amely két egyenlő félgömbre, vagyis két féltekére osztja a Földet.

ITT VAN A NYELVEM HEGYÉN...

Előfordult már veled, hogy valami fontos dologra nem sikerült azonnal visszaemlékezned? „Itt van a nyelvem hegyén, csak...” – mondjuk tréfásan, ha tudjuk, hogy valamire emlékszünk, de hirtelen mégsem jut az eszünkbe. Néhány másodpercnyi gondolkodás után viszont sikerül előbányászni a keresett információt. Hogy ez miért van? A válasz a memóriában, az emlékezőtehetségben rejlik.

Kétféle memóriát különböztetünk meg: hosszú és rövid távú memóriát.

A *rövid távú memória* lehetővé teszi, hogy egy adott információt el tudj tárolni az agyadban addig, amíg még szükség van rá. Ezt a memóriát használod például akkor, amikor egy számodra ismeretlen helyen jársz, s valaki éppen akkor kért útmutatását követve próbálsz eljutni egy adott helyre. A *hosszú távú memória* viszont hosszú időre, akár egész életedre képes elraktározni bizonyos emlékeket. Ezt a memóriát használod tanuláskor is, neki köszönhetően emlékszel vissza arra, amit esetleg egy vagy több évvel korábban tanultál. Az emlékek a rövid távúból a hosszú távú memóriába memorizálás, ismétlés útján kerülnek át.

A memória olyan, mint egy nagy szekrény, tele fiókokkal. Amikor emlékezni akarsz valamire, az agyadnak át kell kutatnia ezeket a fiókokat, hogy megtalálja, amire épp szükséged van. Ez néha időbe telik. S hogy hogyan is néz ki ez a kétfajta memória? Képzeld magad elé az íróasztalodat

vagy a szobádat. Amire nincs szükséged, azt vagy elhajítod, vagy besuvasztod a szekrényed mélyére. Amit viszont gyakran, akár minden egyes nap használsz, azt olyan helyre teszed, ahol könnyen megtalálod.

A 2015/1. SZÁM REJTVÉNYEINEK MEGFEJTÉSE

33. oldal

Ás-ás: ágyás, ásatás, állomás, horpadás, kitartás.

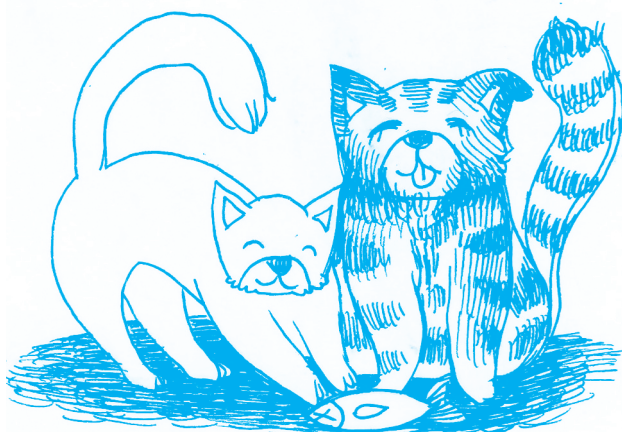
A fától az erdőt: akác, hárs, bükk, kőris, gesztenye.

Ötször öt: cápa, szár, ikon, majd, park, árok, nagy, zöld – csimpánz.

Lépésről lépésre: bika – béka – béke, kapok – kapor – Kopor, párom – három – hárem, gáz – ház – híz.

Képrejtvények: szivárvány, kalász.

A helyes megfejtésekért Roszoha Dorina, Kolosovszkák Jáná, Horváth Anasztázia, Barta Viktória (Som) és Ember Dániel (Nagyszőlős), különdíjként pedig Begela Kitti (Tiszaásvány) részesül könyvjutalomban. Gratulálunk!

A KISMACSKA

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy cica. Ez a cica megéhezett, s miután megitta a tejet, úgy érezte, le kell pihennie. Míg aludt, szépeket álmódott. Azt álmodta, hogy a réten pillangókat kerget, és otthon friss tejjel meg sült hallal várják. Kis idő múlva kiscicája született. A kiscica nagyon kíváncsi volt. Egyszer meglátott egy pillangót. Elkezdte kergetni. A pillangó a ház elé vezette. Amikor felért a teraszra, sült hal illatát érezte, megnyalta a szája szélét. Azt gondolta, hogy ma hal lesz az ebédje. Ez viszont nem így volt, mert a gazdák maguknak sütötték a halat. Kitétték hűlni az ablakba. A kiscica odasettenkedett, bekapta a szájába a halat, majd gyorsan elszaladt. Odavitte az anyjához, és megsztosztak a finomságon. Így az álom valóra vált.

Markó Kamilla, 2. osztály, Makkosjános

Az *Irka* korábbi lapszámaiban több alkalommal is találkozhattatok már Szemszicskó Donatella nevével, aki saját versével és meséjével is megörvendeztetett

már bennünket. Legutóbbi lapszámunkban olvashattátok *A körforgás* című meséjének első részét. Remélem, kíváncsian vártátok a másodikat is.

A KÖRFORGÁS

(2. rész)

Eljött egy újabb év. Elizabeth eltervezte, hogy ismét elutazik látogatóba rokonaihoz a Csendes-óceán partjára. Meglepetést akart szerezni nekik, ezért nem írt levelet Lusziéknak, hogy megy. Elutazott, két nap múlva oda is ért.

– Sziasztok! Ismét eljöttem hozzátok!

– Szia, drága Elizabeth, már nagyon vártunk téged! Milyen újdonságot hoztál nekünk a körforgásról? – kérdezték.

– Nos, ismét érdekes dolgot hoztam. Ez a körforgás az emberekről fog szólni.

– Az emberekről? – csodálkoztak mindannyian. – Hogy lehet ez?

– Hi-hi... Az emberek, ahogy mi is, megszületnek, felnőnek, lesznek gyerekeik, végül meghalnak. Ez úgy megy, mint az évszakoknál. Évről évre, századról századra, míg ki nem hal az emberiség.

– Míg ki nem hal? – kérdezte megdöbbenve Luszi, az egérleánya.

– Igen, bizony... Kezdetben Isten megteremtette Ádámot és Évát. Idővel születettek gyerekeik, akik felnőttek, Ádám és Éva megöregedtek, majd meghaltak. A gyerekeiknek lettek gyerekeik, azok is felnőttek, a szüleik pedig meghaltak. S így ment tovább minden. Az állatokkal is így van. Minket is Isten alkotott, ezért mi, egerek is így vagyunk. A szülők meghalnak, a gyerekeik tovább élnek, majd idővel ők is megszűnnek létezni. Ez így megy az embereknél is. Ezt a folyamatot körforgásnak nevezzük.

– Húha! Nem is tudtuk, hogy az embereket ki teremtette, hogy ők is meghalnak majd – mondták.

– Hi-hi... Na de most már tudjátok – mondta büszkén és nevetve Elizabeth.

– Most már igen.

– Jövőre, ha élek, ismét jövök, s hozok majd nektek friss híreket a természetről és a körforgásról.

– Izgalmas lesz – mondta izgatottan Árpád, az egérapa.

– Na, de most már vissza kell mennem Londonba, vár a munka! Viszlát! – mondtá Elizabeth. Föl szállott a hajójára, s már messze-messze járt.

– Viszlát, majd találkozunk még! – kiáltották az egerek.

Ez volt *A körforgás* 2. része. Remélem, tetszett.

Szemszicskó Donatella, 6. osztály, Nagygejőc

A DOHÁNYZÁSRÓL

A dohányzás nem jó, nem jó,
soha, de soha ne dohányozzatok, gyerekek!
A dohányzás árt a növekedésnek és a tüdőnek.
Ennyit mondok én nektek:
soha, de soha ne dohányozzatok, gyerekek!

Marci Noémi, 6. osztály

ALKOHOL ÉS DROG

Alkohol és drog,
nem vagyok én rabja.
Olyan vagyok, mint egy kinyílt piros rózsza.
Mert aki ezt egyszer megteszi,
az nagyon nehezen tudja letenni.
De ha önuralmat gyakorolok,
biztonságba' vagyok.

Máté Ákos, 5. osztály

BARÁT VAGY ELLENSÉG

A dohányzás nem jó,
ne próbáld ki!
A tüdődet beteggé
és feketévé teszi.

Ha ezt szívod, a halálhoz
egyre közelebb jutsz!
De ha egészségesen élsz,
mindig előrébb juthatsz.

A vitamin és a sport
legyen a barátod,
ne a dohányzás,
mert azt megbánod.

Ha dohányt kínálnak,
állj ellen neki,
mert a tüdődet csúnyává
és beteggé teszi.

A zöldség és a
gyümölcs legyen a barátod.
A dohányzásnak fordíts hátat, és meglátod:
az egészség lesz az egyik legjobb barátod.

Nagy Dominika, 6. osztály

NE DOHÁNYOZZ!

A dohányzás káros,
a dohányzás rossz,
ne dohányozz!
A barna körömök és a sárga fogak –
elárulják, hogy
dohányos vagy.

Hegedüs Evelin, 4. osztály

A következő verseket a Rafajnaújfalui
Általános Iskola tanulói egy egészség-
hét alkalmából írták.

KÁROS SZOKÁSOK

Tudod, mit jelent
a káros szokás?
Életed vesztheted el,
ha nem vigyázol rá.
Az egészség drága kincs.
Ne vesztegeds el káros szokásokra,
semmiféle rossz dologra.
Minden perc ajándék,
mit a természetben együtt élsz,
a világban töltesz.
A friss levegő, lombos fák, illatozó rét.
Te is a világ része vagy!
Lehetsz családos, boldog ember.
Ez az ember élete!
De ha rosszul éled,
minden kincsed, boldogságod elvesztheted.
Remélem, minden ember jó útra tér.
Lehet csilli-villi cucc, de kíváncsi lennék,
Hogy egészség nélkül hova jutsz?
Éld az életed boldogan,
mint hal a vízben.
Egészségben, szeretetben, szerető szívekkel.
A rossz szokást hagyd el!
Helyette lehet szép, egészséges, boldog élet!
Így lesz szép életed, mit egy ember megélhet.
Úgy vigyázz magadra,
hogy életed élet legyen!

Toldi Cintia, 7. osztály

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

Ha a négyzetekben található betűket egy bizonyos logikát követve olvasod össze, az első sorban két hangszer, a másodikban két gyümölcsfajta, a harmadikban két ruhanemű, a negyedikben pedig két élelmiszer nevét találod meg. Melyek ezek?

H	F	E	U	G	V	E	O	D	L	Ú	A
B	S	A	Z	R	I	A	L	C	V	K	A
N	K	A	Ő	D	N	R	T	Á	Ö	G	S
T	L	É	E	S	K	Z	V	T	Á	A	R

CSAK EGY SZÓ

Melyik az a szó, amelyet a pontok helyére illesztve értelmes szavak alakulnak ki? Figyelem: mindkét szócsoporthoz külön szót keresünk!

...ló	adat...
...hal	megál...odás
ka...é	a...ítás
hol...után	ál...ot
...ernyő	a...kő

ODA ÉS VISSZA

A feladat ránézésre egyszerűnek tűnik: ki kell egészíteni a mondatokat. Mi viszont olyan szavakat keresünk a pontok helyébe, amelyek visszafelé olvasva is ugyanúgy hangzanak (pl.: Anna, körök, kötök stb.). Figyelem: a pontok száma a keresett szavak betűinek számával azonos. A 2. és a 6. mondatnál különösen figyelj, mert az egyik pont a mondat lezárását jelenti.

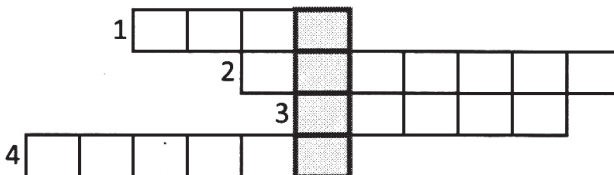
.... gyere, ne arra!
Nem én jövök, most te vagy a
Szomjas vagyok, akarok!
A kis Vukot egy nevű róka nevelte fel.
Hatalmas ... csúfítja el a hátát.
Késő van, ideje kikapcsolni a

NÉGYES

Ha a meghatározásoknak megfelelő szavakat beírod a megfelelő sorba, a kiemelt oszlopban egy szó alakul ki. Nos, melyik az?

1. Fekete-fehér szőrű „bűzös” állat.
2. Távbeszélő eszköz.
3. A legmelegebb évszaktól való
4. Ilyen színűre van festve a rácsos kapu a nóta szerint.

RAKOSGATÓ

Ha helyes sorrendbe teszed a táblázat sorai-ban lévő szótagokat, 5 ország nevéét kapod meg. Melyek azok?

GA	TÁN	AF	NISZ
LAN	HOL	A	DI
A	VÁ	SZLO	KI
LUM	A	BI	KO
GASZ	MA	KÁR	DA

Csubirka Viktória, 9 éves

Bodnár Liliána, 2. osztály, Tiszabökény

Beküldési határidő: 2015. május 25.

Rózsa Fruzsina, 2. osztály, Jánosi

Kiss László, 2. osztály, Jánosi

Szabó István, 1. osztály, Jánosi

Nagy Máté, 3. osztály, Jánosi

Szabó Enikő, 3. osztály, Jánosi

Marosi Milán, 3. osztály, Jánosi

Varga Mátyás, 3. osztály, Jánosi

Lang Dominika, 2. osztály, Jánosi